

Backershagen

Verborgen landgoed in Wassenaar

KEES VERTEGAAL

Duinen zijn er in soorten en maten. Meestal hebben we het over kustduinen, de jonge duinen. Maar er zijn ook oude duinen, verder van zee, duizenden jaren ouder, vol geschiedenis. Bijna alle landgoederen in westelijk Nederland liggen op de oude duinen. Backershagen is zo'n oud landgoed in Wassenaar, minder bekend dan De Horsten of Clingendael, maar vol verhalen, wandelingen en natuur.

Waar is Backershagen?

Backershagen ligt tussen de Rijksstraatweg (N44) en de Backershagenlaan. Het is niet gemakkelijk te vinden. Er zijn vijf ingangen met borden met vier verschillende namen: aan de Pauwlaan (ingang 'Beukhaghe'), aan de Backershagenlaan ('Harten-kamp') en drie aan de Rust en Vreugdlaan ('De Wiltzanck'). Langs een pad vanaf de ingang 'Beukhaghe' staat zomaar ergens een bord 'Backershagen'. Aan de Rijksstraatweg is een fietsingang via een oude poort naar Backershagen. Tenslotte is er aan de Backershagenlaan nog een poort naar 'Backershagen' die geen toegang geeft tot het park maar tot een afgezonderd gedeelte met luxe woningen en het oude landgoedhuis. Als je via een van de ingangen gaat

wandelen of fietsen blijkt het één middelgroot landgoedbos.

De bossen en paden achter de verschillende bordjes gaan naadloos in elkaar over.

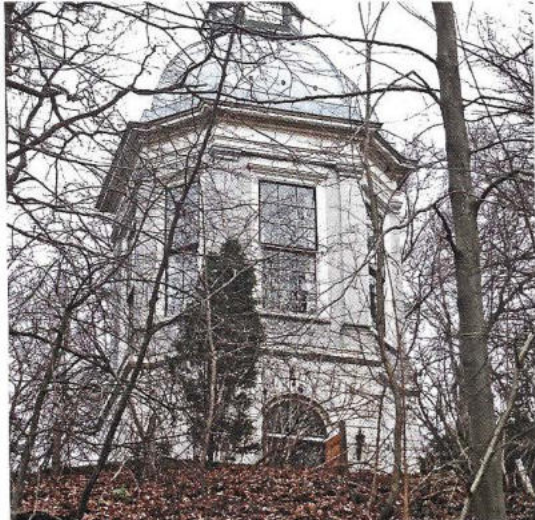
Mijnheer Backer en mevrouw Van der Hagen

Lange tijd zijn de oude duinen gebruikt als boerenland. Tot het eind van de zeventiende eeuw lag op de plek van het Backershagen een boerderij, de Capoenshofstede. Clara van der Hagen erfde deze boerenhofstede van haar oma en trouwde met de rijke regent Cornelis Backer. Vanaf 1730 bouwden zij aan een eigen buiten en noemden dit naar beide echtelieden 'Backers-

*Backershagen in de herfst
(foto: Kees Vertegaal).*

Theekoepel bij de ingang
aan de Rust en Vreugdlaan
(foto: Kees Vertegaal).

Hagen'. Ruim veertig jaar breidde Backer het landgoed uit en liet verfraaiingen aanbrengen. In de oudste delen, rond het landgoedhuis 'Backershagen' en het stuk richting Pauwlaan, kregen paden, lanen en gazons rechte lijnen en hoeken - de geometrische tuinkunst. In de latere zuidwestelijke uitbreiding werden juist kronkelende waterpartijen en paden aangelegd, kenmerken van de Engelse landschapstijl. In grote lijnen is de oorspronkelijke opzet nog steeds aanwezig.

Van prinselijk domein tot gemeentelijk park

In 1846 werd Backershagen gekocht door prins Frederik der Nederlanden, zoon van koning Willem I. Hij voegde het met De Horsten en De Pauw samen tot één groot domein.

Hier en daar staan nog stenen grenspalen die aan dit prinselijk verleden herinneren.

In 1910 werd Backershagen opnieuw verkocht. Het werd opgesplitst in kleinere landgoederen. Hier ligt de bron van de naamsverwarring waar de bezoeker tot op heden door wordt geplaagd. Het zuidwesten werd verzelfstandigd onder de naam Wiltzangk. Tussen Wiltzangk en de oude kern van Backershagen kwam De Hartenkamp en aan de noordoostkant Beukhaghe met de opvallende Villa Beukhaghe, beter bekend als Huis met het Blauwe Dak.

Vanaf 1955 heeft de gemeente Wassenaar grote delen van de parkbossen aangekocht, weer samengevoegd en opengesteld voor publiek. Later werd de Landgoederenroute aangelegd: een fietsroute die parallel aan de Rijksstraatweg door de Wassenaarse bossen slingert.

Puzzelen

Pas na een aantal bezoeken begin je te snappen hoe het gebied in elkaar steekt. Door de latere aanpassingen is het een hele puzzel om de structuur van het achttiende-eeuwse Backershagen te doorgronden. Het oude landhuis is alleen van een afstandje te zien; de naam staat er niet op, wat het niet gemakkelijker maakt. De geometrische aanleg is in dit gedeelte nog te herkennen aan een aantal paden en watergangen

die parallel aan of juist haaks op de Rijksstraatweg lopen. De vroegere oprijlaan van de Rijksstraatweg naar het huis is verdwenen. Iets ten zuiden van het huis staat het 'Hertenhuisje'. Het hoorde bij een hertenkamp dat na de overname door Prins Frederik verdween. Hij liet het huisje inrichten als speelhuis voor zijn jongste dochter Marie.

Mosheuvels en andere ornamenten

In het zuidelijk deel is de landschappelijke aanleg nog vrijwel intact, goed herkenbaar aan slingerende paden en een heuvelachtig reliëf. Er zijn enkele bijzondere tuinornamenten aanwezig uit de periode dat dit deel werd aangelegd. De 'mosheuvels' zijn langgerekte, grillig gevormde, duinachtige wallen van ongeveer twee meter hoog, met daarop oude beuken en verder helemaal begroeid met mossen. In een van de mosheuvels zit een vervallen stenen tunneltje. Dit bouwsel, een 'kluizenaarsgrot', is kenmerkend voor de landschapsstijl, bedoeld om de indruk van een oud, rustiek landschap te versterken. Bij de zuidelijke ingang aan de Rust en Vreugdlaan staat hoog op een opgeworpen heuvel een theekoepel. Nu staan er hoge bomen omheen, maar aan het einde van de achttiende eeuw had men van hieruit een weids uitzicht op de omgeving.

Backershagen is het hele jaar door een bezoek waard. In het oude bos vol imposante beuken en eiken vergeet je bijna dat je in de Randstad bent. 's Winters heerst er een sfeer van voorbijgaande tijden. In april kleurt alles door de bloei van de prachtframboos. In het najaar is het rijk aan paddenstoelen. Vooral op de mosheuvels zijn allerlei zeldzame en soms vreemd gevormde soorten te vinden. Omdat Backershagen niet zo bekend is als De Horsten, is het ook op mooie dagen veel minder druk. De toegang is gratis.

KEES VERTEGAAL

IS ZELFSTANDIG ECOLOGISCH ADVISEUR

Witschubbige gordijnzwam (foto: Hans Adema).

